

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра педагогіки

Затверджено

Проректор з наукової роботи та
інновацій

проф. Бояр А.О.

«23» 06 2016р.

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної
Загальний
Відділ

навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В.

«23» 06 2016р.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

РОБОЧА ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

Підготовки

доктора філософії

Галузі знань

01 «Освіта»

Спеціальності

011 «Науки про освіту»

Робоча програма навчальної дисципліни «Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя» із галузі знань 01 Освіта, за спеціальністю 011 «Науки про освіту»

«_____» _____, 20__ р. – 10с.

Розробник: Смолюк І.О., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки

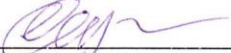
Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,

декан педагогічного інституту Лякішева А.В.

Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 11 від 11.05.2016 р.

Завідувач кафедри: (проф. Смолюк І.О.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією педагогічного інституту

Протокол № 11 від 10.06.2016 р.

Голова методичної комісії

педагогічного інституту (доц. Антонюк В.З.)

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету

Протокол № 10 від 15.06.2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науковою радою університету

Протокол № 11 від 16.06.2016 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика дисципліни
Кількість кредитів 3	01 Освіта	Заочна форма навчання
	011 Науки про освіту	Вибіркова
Модулів – 2	Доктор філософії	Рік підготовки – 1
Змістових модулів – 2		Семестр – 1
Загальна кількість годин – 90 год.		Лекції – 10 год.
Тижневих годин: Аудиторних – 1,5 Самостійної роботи – 2,25		Практичні – 8 год.
		Самостійна робота – 72 год.
	Форма контролю – залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою дисципліни «Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя» є поглиблення термінологічно-понятійного поля культури майбутнього вчителя загалом, і професійно-педагогічної зокрема у руслі практикоорієнтованості; програмно-змістового забезпечення процесу формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя сучасної школи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя» є поглиблення знань здобувачів наукового ступеня доктора філософії щодо феноменології формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя сучасної школи, програмно-змістового забезпечення означеного процесу.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретичні основи формування професійно-педагогічної культури вчителя

Тема 1. Культуровідповідність як новий етап розвитку теорії і практики сучасної освіти

Гене́за культуровідповідності. Культурно-гуманістичні функції освіти. Основні принципи системи освіти культури нового часу. Головне завдання сучасної освіти – сприяння культурній ідентичності особистості.

Тема 2. Феномен «культура вчителя» у науково-педагогічних дослідженнях

Аналіз поняття «культура вчителя» в соціально-історичному, соціально-педагогічному, психолого-педагогічному аспектах. Проблема формування методичної культури майбутніх учителів (І.Артемьєва). Процес становлення екологічної культури особистості майбутнього педагога (Т.Анісімова). Трактуювання професійно-педагогічної культури (Т.Гулієва), методологічної культури (М.Дубова)

вчителя. Дослідження розвитку особистості майбутнього вчителя як суб'єкта педагогічної культури (І.Золкіна).

Тема 3. Професійно-педагогічна культура вчителя початкової школи як категорія педагогіки

Категоріальний аналіз феномена «професійно-педагогічна культура вчителя початкових класів». Поняття «загальна культура», «педагогічна культура», «професійна культура». Методологічні засади дослідження професійно-педагогічної культури вчителя початкової школи. Професійно-педагогічна культура вчителя у контексті категорій якості і кількості. Професійно-педагогічна культура вчителя у категоріях сутності та існування. Професійно-педагогічна культура вчителя у суб'єкт - об'єктному вимірі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Практико орієнтований підхід у формуванні професійно-педагогічної культури вчителя

Тема 4. Сутність практико орієнтованого підходу як методологічного принципу гуманітарного пізнання

Наукова концепція практик як принципу пізнання соціальних явищ (І.Хайдеггер). Складові гуманітарного пізнання за концепцією практико-орієнтованого підходу. Рефлексія практик як спосіб осмислення соціуму, гармонізації індивідуального і соціального життя.

Тема 5. Особливості змісту і методу пізнання професійно-педагогічної культури вчителя у контексті практико орієнтованого підходу

Специфіка феномену професійно-педагогічної культури вчителя. Зміст практико-орієнтованого підходу в контексті пізнання професійно-педагогічної культури вчителя. Сутність і особливості гуманітарного пізнання. Мова культури – універсальна форма осмислення реальності.

Тема 6. Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури вчителя на засадах практико орієнтованого підходу

Педагогічний процес освітньої установи, зміст навчання і способи взаємодії студентів і викладачів як особливе культурно-освітнє середовище. Механізми становлення особистості як професіонала за концепцією О.Саннікової. Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури майбутніх учителів початкової школи: відображення у змісті навчальних предметів цієї культури як історично, соціально і суб'єктно-персоніфікованого феномена; використання у навчальному процесі пізнавальних ситуацій, що спонукають майбутніх учителів до усвідомлення цілей, змісту і засобів професійної діяльності крізь призму культурної відповідності історичним і соціальним обставинам; упровадження інтерактивних форм навчання, що забезпечують набуття майбутніми вчителями досвіду пізнання і критичного осмислення практики навчання і виховання учнів за відповідними культурними зразками і нормами професійної діяльності.

Тема 7. Технологія формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи на засадах практико орієнтованого підходу

Сутність і складові педагогічної технології «Школа для життя “через життя”» Ж-О. Декролі; «Школа успіху і радощі» С.Френе; «Будинок вільної дитини» М.Монтессорі; зміст та складові педагогічної технології Ш.Амонашвілі, «Школа 2100». Пізнавальні ситуації з визначення понять. Пізнавальні ситуації з

формулюванням узагальнення. Пізнавальні ситуації з визначення причинно-наслідкових відношень між виявленими феноменами. Пізнавальні ситуації з чіткості формулювання проблемних запитань. Пізнавальні ситуації на усвідомлення відношення “частина-ціле”. Пізнавальні ситуації на усвідомлення взаємообумовленості і взаємозалежності цілей і засобів. Пізнавальна ситуації на бачення альтернатив. Ситуації на аналіз цінностей. Ситуації на врахування різних поглядів.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лек.	Практ.	Сам. Роб.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування професійно-педагогічної культури вчителя				
Тема 1. Культуровідповідність як новий етап розвитку теорії і практики сучасної освіти	14	2	2	10
Тема 2. Феномен «культура вчителя» у науково-педагогічних дослідженнях	12		2	10
Тема 3. Професійно-педагогічна культура вчителя початкової школи як категорія педагогіки	12	2		10
Разом за змістовим модулем 1	38	4	4	30
Змістовий модуль 2. Практико орієнтований підхід у формуванні професійно-педагогічної культури вчителя				
Тема 4. Сутність практико орієнтованого підходу як методологічного принципу гуманітарного пізнання	14	2	2	10
Тема 5. Особливості змісту і методу пізнання професійно-педагогічної культури вчителя у контексті практико орієнтованого підходу	12	2		10
Тема 6. Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури вчителя на засадах практико орієнтованого підходу	12		2	10
Тема 7. Технологія формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи на засадах практико орієнтованого підходу	14	2		12
Разом за змістовим модулем 2	52	6	4	42
Усього годин	90	10	8	72

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Культуровідповідність як новий етап розвитку теорії і практики сучасної освіти	2
2.	Феномен «культура вчителя» у науково-педагогічних дослідженнях	2
3.	Професійно-педагогічна культура вчителя початкової школи як категорія педагогіки	
4.	Сутність практико орієнтованого підходу як методологічного принципу гуманітарного пізнання	2
5.	Особливості змісту і методу пізнання професійно-педагогічної культури вчителя у контексті практико орієнтованого підходу	
6.	Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури вчителя на засадах практико орієнтованого підходу	2
7.	Технологія формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи на засадах практико орієнтованого підходу	
Разом		8

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування професійно-педагогічної культури вчителя		
1	Культуровідповідний підхід у процесі професійного становлення вчителя	10
2	Пріоритети і джерела професійно-педагогічної культури вчителя	10
3	Професійно-педагогічна культура вчителя її структура	10
Змістовий модуль 2. Практико орієнтований підхід у формуванні професійно-педагогічної культури вчителя		
4	Педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури вчителя	10
5	Технологія формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи	12
6	Проблеми професійної придатності вчителя до педагогічної діяльності	10
7	Вдосконалення професійно-педагогічної культури вчителя	10
	Разом	72

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна робота не передбачена.

8. МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ

Методи навчання:

- інформаційно-рецептивні (пояснення, лекція, бесіда);
- активного навчання (ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмове навчання, ігрове проектування, проблемна лекція);
- індивідуалізованого й кооперативного навчання (робота в малих групах).

Види і форми контролю: поточний, проміжний (тестові контрольні роботи) і підсумковий контроль.

ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – залік

9. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Розкрити сутність культуровідповідності як нового етапу розвитку теорії і практики сучасної освіти.
2. Розкрити змістову сутність феномену «культура вчителя» у науково-педагогічних дослідженнях.
3. Визначити джерела професійно-педагогічної культури вчителя.
4. Проаналізувати сучасні наукові підходи щодо висвітлення професійно-педагогічна культура вчителя початкової школи як категорія педагогіки.
5. Розкрити роль та місце професійно-педагогічної культури у структурі загальної культури вчителя початкових класів.
6. Розкрити сутність практико орієнтованого підходу як методологічного принципу гуманітарного пізнання.
7. Обґрунтуйте необхідність розвитку професійно-педагогічної культури вчителя.
8. Назвати основні характеристики професійно-педагогічної культури учителя.
9. Визначити педагогічні умови формування професійно-педагогічної культури вчителя на засадах практико орієнтованого підходу.
10. Дати характеристику технології формування професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя початкової школи на засадах практико орієнтованого підходу

10 МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ:

- 1) *поточний контроль* (поточне опитування на лекціях, практичних заняттях);
- 2) *періодичний та проміжний контроль* після змістового модуля (модульна контрольна робота: тестові, творчі завдання);
- 3) *підсумковий контроль* (проводиться після вивчення курсу у формі заліку).

11. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ФОРМАМИ КОНТРОЛЮ

Модуль 1 Поточний контроль знань				Модуль 2 Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Змістовий модуль I (20 балів)		Змістовий модуль II (20 балів)			
T1	T2	T3	T4	60	100
10	10	10	10		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C		
67-74	D		
60-66	E	Задовільно	
1-59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- ✓ підручники та їх електронні форми;
- ✓ навчальні посібники та конспекти лекцій

13. СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Аванесова Г. А. и др. Морфология культуры. Структура и динамика. / Г. А. Аванесова. – М.: Наука, 1994. – 415 с.
2. Актуальные проблемы культуры XX в. / Под ред. В. И. Добрынина. – М., 1993. – 190 с.
3. Алексеев А. П. Познание через действие. Фрагменты экспериментальной социологии. / А. П. Алексеев. – М.: Наука, 1993. – 236 с.
4. Амонашвили Ш. А. Гуманно-личностный подход к детям. / Амонашвили Ш. А. – М.: Изд-во Института практической психологии, 1998. – 544 с.
5. Андрущенко В.П. Модернізація освіти: політика і практика // Педагогіка і психологія. / В. П. Андрущенко. – 2002. – №3. – С. 12–15.
6. Анисимов О.С. Методологическая культура педагогической деятельности и мышления. / О. С. Анисимов. – М.: Экономика, 1991. – 416 с.
7. Антонова О. Є. Формування у майбутніх учителів базових знань з педагогіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / О. Є. Антонова / Житомирський педагогічний університет ім. І.Франка. – Житомир, 2000. – 20 с.
8. Арнольдов А. И. Человек и мир культуры. / А. И. Арнольдов– М.: Наука, 1992. – 237 с.
9. Артемьева И. Н. Формирование методической культуры будущих учителей начальных классов в контексте вузовской подготовки: автореф. дис. на

соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.08. – дошкольная педагогика / И. Н.Артемьева. – М., РГБ, 2004. – 17 с.

10. Асмолов А. Г. Культурно-историческая психология и конструирование миров. / А. Г. Асмолов. – М.: Воронеж, 1996. – 768 с.

11. Асташова Н. А. Аксиологическое образование современного учителя: методология, концепция, модели и технология развития: автореф. дис. на соискание науч. степени док. пед. наук: 13.00.01. – общая педагогика и история педагогики / Н. А. Асташова. – Брянск, 2001. – 51 с.

12. Барабанщиков А. В. Проблемы педагогической культуры преподавателей вузов (к вопросу о сущности педагогической культуры) / А. В. Барабанщиков // Советская педагогика, 1981. – №1. – С.71-78.

13. Барбина Е. С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования: Монография. / Е. С. Барбина. – К.: Вища школа, 1998. – 153 с.

14. Бахтин М. М. Философская культура XX века. / М. М. Бахтин. – СПб., 1991. – Вып. 1. – 128 с.

15. Беляева А. П. Интегративно-модульная педагогическая система профессионального образования. / А. П. Беляева.– СПб: Радом, 1997. – 226 с.

16. Бенин В. Л. Педагогическая культура: философско-социологический анализ. / В. Л. Бенин - Уфа: Изд-во Башкир. гос. пед. ин-т, 1998.- 223 с.

17. Библер В. С. Нравственность. Культура. Современность. / В. С. Библер. – М.: Мысль, 1990. – 320 с.

18. Васильева М. П. Формування комунікативних умінь як компонента педагогічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04. – теорія і методика професійної освіти / М. П. Васильєва / Харківський державний педагогічний університет ім. Г. Сковороди – Харків, 1996. – 16 с.

19. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: Контекстный подход. / А. А. Вербицкий– М.: Высшая школа, 1991. – 206 с.

20. Выготский Л. С. Психология развития как феномен культуры. Избр. псих. труды / Под ред. М. Г. Ярошевского. М.: Институт практ. психол. – Воронеж.: МОДЭК, 1996. – 510 с.

21. Гайсина Г. И. Культурологический подход в теории и практике педагогического образования: автореф. дис. на соискание науч. степени док. филол. наук: 09.00.13. – философская антропология и философия культуры / Г. И. Гайсина– М., 2002. – 37 с.

22. Газман О. С. Базовая культура и самоопределение личности / О. С. Газман // Базовая культура личности: теоретические и методические проблемы. Сб.науч.трудов. – М., 1989. – С.5-11.

23. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня док. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика початкової освіти / В. М. Гриньова / Ін-т педагогіки і психології проф. освіти АПН України. — К., 2001. — 45 с.

24. Дубова М. В. Дидактический аспект формирования методологической культуры студентов - будущих учителей: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.01. – загальна педагогіка та історія педагогіки / М. В. Дубова– М., РГБ, 2004. – 22 с.

25. Иванова Т. В. Культурологический подход в формирование общей культуры студентов – будущих учителей: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.01. – общая педагогика и история педагогики / Т. В. Иванова - М., РГБ, 2003. – 21 с.
26. Ильин Г. Л. Образование и культура. / Г. Л. Ильин – М.: Пресс, 1992. – 168 с.
27. Карпова Э. Э. Категория качества в теории и практике подготовки учителя к профессиональной деятельности: автореф. дис. на соискание науч. степени док. пед. наук: 13.00.01. – общая педагогика и история педагогики / Э. Э. Карпова– М., РГБ, 1993.– 36 с.
28. Комарова І. І. Формування у майбутніх учителів культури педагогічного спілкування. Дис. канд.пед.наук.: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / І. І. Комарова/ Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка – Тернопіль, 2000. – 189 с.
29. Коненкова Л. П. Основы мультикультуральной подготовки будущих учителей начальных классов: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.08 / Коненкова Л. П. – М., 2004. – 20 с.
30. Конышева Т. Ф. Социально-философские основания культуры человека: автореф. дис. на соискание науч. степени канд. филос. наук: 09.00.11. – социальная философия / Т. Ф. Конышева– Омск, 2004. – 17 с.
31. Пальшкова І. О. Методологічні засади формування професійно-педагогічної діяльності у майбутніх педагогів / І. О. Пальшкова // Педагогіка вищої та середньої школи / Збірник наукових праць (спеціальний випуск).– Вип. 6.– Кривий Ріг: КДПУ, 2003. – С.82-83.
32. Пальшкова І. О. Особливості застосування системного підходу до аналізу професійно-педагогічної діяльності / І. О. Пальшкова // Науковий вісник ПДПУ ім.К.Д.Ушинського. – Вип. 7-8.– Одеса, 2003.– С.118-127.
33. Пальшкова І. О. Організація педагогічного керівництва формуванням професійно-педагогічної культури майбутнього педагога в період педагогічної практики / І. О. Пальшкова // Наука і освіта.– № 1.– Одеса, 2004. – С.109-113.
34. Пальшкова І. О. Педагогічна практика у формуванні професійно-педагогічної культури майбутніх педагогів / І. О. Пальшкова // Наука і освіта.– № 6-7.– Одеса, 2004.– С.209-212.
35. Пальшкова І. О. Методика формування професійно-педагогічної культури майбутніх вчителів початкових класів: Програма спецкурсу. / І. О. Пальшкова– Одеса: СМІЛ, 2006. – 36с.